

Osnovna šola Frana Roša
Celje

**KAJ? KJE?
KAKO? KOLIKO?
PROSTI ČAS
IN
OBREMENJENOST
Z
UČENJEM**

AVTORICI:

Tina FOKTER, 9.b

Urška KRESNIK, 9.b

MENTORJA:

Milena SMISL, pr. u. slov.

Rok SMEH, soc. del.

**Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2008**

KAZALO

POVZETEK	3
1. UVOD	4
1.1 OPREDELITEV PODROČJA RAZISKAVE –PREDSTAVITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA	4
1.2 HIPOTEZE – OPREDELITEV PRIČAKOVANIH SPOZNANJ/REZULTATOV	5
1.3 IZBOR TER PREDSTAVITEV RAZISKOVALNIH METOD	6
2. OSREDNJI DEL	7
2.1 PROSTI ČAS	7
2.2 ANKETNI VPRAŠALNIK.....	10
2.2.1 UVOD.....	10
2.2.2 ANALIZA ANKETNIH VPRAŠALNIKOV.....	11
2.2.2.1 Analiza anketnega vprašalnika na Osnovni šoli Frana Roša Celje	11
2.2.2.2 Analiza anketnega vprašalnika na Osnovni šoli Frankolovo	14
2.2.2.3 Primerjava rezultatov izbranih vprašanj na OŠ Frana Roša in OŠ Frankolovo	18
2.2.3 CENA PROSTOČASNIH DEJAVNOSTI	21
2.2.4 ANALIZA REZULTATOV GLEDE NA ZASTAVLJENE HIPOTEZE	22
3. ZAKLJUČEK	24
4. UPORABLJENA LITERATURA	25
5. PRILOGE	26
5.1 PRILOGA 1	27
5.2 PRILOGA 2.....	28
5.3 PRILOGA 3	35

Povzetek

V nalogi sva želeli ugotoviti, kaj osnovnošolcem sploh predstavlja prosti čas, ali ta vključuje tudi popoldanske aktivnosti, kje prosti čas učenci preživljajo, kako ga izrabijo in koliko prostega časa sploh imajo. Vse to sva povezali z obremenjenostjo učencev s šolskim delom. Izhajali sva iz konvencije o otrokovih pravicah v zvezi s prostim časom in svoje delo povezali tudi s temo 18. otroškega parlamenta – zabava in prosti čas.

Po pregledu strokovne literature sva pripravili anketni vprašalnik, ki sva ga izvedli med učenci matične šole in za primerjavo še med učenci ene izmed primestnih šol. S pomočjo dobljenih rezultatov sva ugotovili, da prosti čas dekleta preživljajo drugače kot fantje, da ni bistvenih razlik v preživljanju prostega časa med osnovnošolci v mestu in primestju, da učenci premalo aktivno preživljajo prosti čas, da so prostočasne aktivnosti predrage in da učenci s šolskim delom pravzaprav niso preobremenjeni.

Z nalogo sva želeli predvsem opozoriti na koristno izrabo prostega časa med osnovnošolci in samozavedanje o obremenjenosti s šolskim delom, pozvati pa tudi odrasle, da bi mladim omogočili čim bolj pester izbor prostočasnih aktivnosti, ki bi bile dosegljive vsem.

1. UVOD

1.1 Opredelitev področja raziskave –predstavitev raziskovalnega problema

Sva učenci 9. razreda osnovne šole. O prostem času in obremenjenosti otrok s šolo se govori v vseh sredinah: v šoli, doma, v medijih, marsikaj je zapisanega v časopisih. Pravico do prostega časa določa konvencija o otrokovih pravicah, zabava in prosti čas mladih pa je bila tema letošnjega, že 18. otroškega parlamenta.

"Prosti čas, seveda, če je primerno organiziran, lahko daje otroku nove priložnosti, mu ponuja nova znanja, pomaga pri razvoju spretnosti, socialnih izkušenj in razvija prijateljske odnose s sovrstniki ter starejšimi. Stopnja otrokove ali mladostnikove svobode izbirati, se odločati in sodelovati v različnih programih je odvisna od njegove starosti, interesov, osveščenosti in materialnih razmer staršev ter okolja, v katerem živi." (Mag. Franc Hočevar, predsednik ZPMS)*

Na razmišljanje o prostem času pa se seveda veže tudi preobremenjenost.

Preobremenjenost z delom in delovnimi obveznostmi je v vsakdanjem življenju vse pogostejši pojav. Tudi mladi niso izjema. V zadnjem času slišimo in beremo veliko o obremenjenosti otrok, ne le s prostočasnimi aktivnostmi, ampak (predvsem) s šolskim delom.

Mnenja o vsem tem so različna. Tako sva se odločili, da skušava v raziskovalni nalogi odgovoriti na vprašanja o prostem času in v povezavi s tem obremenjenosti z učenjem.

Zanimalo naju je, kaj sploh kategorija prosti čas pomeni, kje mladi prosti čas preživljajo, kako in koliko pravzaprav prostega časa imajo. Zanimalo naju je še, koliko aktivnosti izven šole stanejo, ali si jih torej lahko privoščijo, in kako so mladi obremenjeni s šolskim delom.

Ker sva osnovnošolki, sva to raziskavo omejili na matično osnovno šolo, primerjavo pa sva izvedli šoli, ki sodi v primestno oziroma že v vaško okolje.

Poleg tega sva samo anketo uporabili za izhodišče razprave na letošnjem šolskem parlamentu na temo Zabava in prosti čas.

*<http://www.lek.si/slo/predstavitev/druzbeno-odgovornost/teden-otroka-2007/>

1.2 Hipoteze – opredelitev pričakovanih spoznanj/rezultatov

O prostem času otrok si prepričanja niso enotna.

Nekateri menijo, da otroci niso tako obremenjeni s šolo, kot pravijo, saj ogromno časa preživijo na dvoriščih in ulicah. Mnenja so, da je potrebno otroke zaposliti s prostočasnimi dejavnostmi, ki bi preprečevale nevarnosti, ki nanje prežijo zunaj.

Na drugi strani pa je slišati tudi glas o hudi preobremenjenosti otrok s šolskimi obveznostmi, o stresnih dejavnikih, ki jih prinašajo prenatrpani učni načrti in preobilica učne snovi.

Mladi izhajajo iz družin, ki imajo zelo različne vrednote. Nekateri so že od otroštva navajeni, da je ves popoldan vključena televizija, radio, računalnik ... Drugi pa še vedno cenijo pogovore s starši, sprehode v naravo, branje knjig ter druge literature in drugo.

Spet drugi so cele dneve prepuščeni sami sebi in ta čas izkoristijo za druženje s prijatelji, potepanje po mestu. Nekaj je takih, ki so doma in ta čas porabijo za učenje, delanje domačih nalog.

Nekateri pa so tudi ob popoldnevih polno zaposleni. Hodijo k različnim interesnim dejavnostim. Med njimi so takšni, ki imajo eno interesno dejavnost na teden, pa že govorijo o strašni preobremenjenosti in imajo zato celo status posebnega učenca. Večinoma pa govorimo o tistih, ki imajo vse popoldneve zasedene z interesnimi dejavnostmi in komaj uspejo napisati vse domače naloge.

Na osnovi zapisanega naju je zanimalo dejansko stanje.

Tako sva postavili naslednje hipoteze:

- Prosti čas preživljajo dekleta drugače kot fantje
- Učenci premalo aktivno preživljajo prosti čas
- Prostočasne aktivnosti so predrage
- Večina učencev ni preobremenjenih
- Učenci izven mesta preživljajo prosti čas drugače kot mestni otroci

1.3 Izbor ter predstavitev raziskovalnih metod

- Pregled strokovne literature s ključno besedno zvezo prosti čas – knjige, strokovni članki, raziskovalne naloge, internetne strani

Pregledali sva strokovno literaturo in razlage strokovnih tîrminov ter si tako izoblikovali védenje o prostem času sploh. Pregledali sva knjige, nekaj raziskav o prostem času (Lešnik, Prosti čas; raziskovalna naloga OŠ A. Černejeve Makole o prostem času) in uporabne internetne strani s kategorijo *prosti čas*(Google, Najdi.si).

- Izdelava anketnega vprašalnika za osnovnošolce
Izdelali sva anketni vprašalnik, ki je zajel poleg kategorij razred, spol, lanskoletni učni uspeh 3 sklope, in sicer prosti čas, dejavnosti in obremenitve.

- Izvedba anketnega vprašalnika
Vprašalnik sva izvedli med učenci matične OŠ, izpolnjevalo ga je 220 učencev od 4. razreda dalje, in med učenci OŠ Frankolovo, izpolnjevalo ga je 70 učencev (upoštevali sva le ustrezno rešene vprašalnike, to je 29).

- Analiza anketnega vprašalnika
Vprašalnike sva analizirali po posameznih vprašanjih, naredili primerjavo med obema šolama. Celotni vprašalnik sva obdelali predvsem zaradi širšega pogleda na obravnavano temo, za končno podobo raziskovalne naloge pa sva temeljito obdelali in z grafi ter komentarji opremili izbrana vprašanja.

- Oblikovanje sklepnih ugotovitev
Ugotovili sva, ali posamezne ugotovitve potrjujejo ali zavračajo zastavljene hipoteze in vse zbrano strnili v nalogo.

- Predstavitev rezultatov ankete na 18. šolskem otroškem parlamentu
Na šolskem parlamentu sva za spodbuditev debate med predstavniki oddelčnih skupnosti predstavili analizo vprašalnika, ki sva ga izvedli v šoli. Tako sva svojo nalogo aktualizirali in jo delno predstavili anketiranim.

2. OSREDNJI DEL

2. 1 Prosti čas

Prosti čas, ki je značilnost današnje razvite družbe, zbuja pozornost po vsem svetu.¹ Evropsko združenje za prosti čas in rekreacijo ELRA opredeljuje prosti čas v širšem pomenu kot ves čas zunaj poklicnega dela, v ožjem pa le svobodno izbran in razporejen čas.

Z besedo »prosti čas« torej pojasnimo ves čas, ki ostaja po opravljenem delu in drugih življenjskih potrebah.

»Prosti čas ni nasprotje delu niti ni zgolj rekreacija, temveč je nadaljevanje človekove produktivnosti v najrazličnejših variantah, ki omogoča v mejah družbenih okoliščin razmah in aktivnost osebnosti.«²

Rudi Lešnik, v svoji knjigi Prosti čas trdi, da posebnega problema prostega časa ni bilo, dokler je bil človek pristno povezan z naravo in je živel v soglasju z naravnimi procesi. Ko je s svojo ustvarjalnostjo spreminjal načine proizvodnje, pa je tudi čas, ki mu je ostal začel bolj načrtno preživljati. Tako je prosti čas postal sestavina nekega kroga človekovih dejavnosti, ki so le v celoti izkoriščene omogočale človeku popolno zadovoljstvo.

Tako opredelitev kategorije prosti čas seveda lahko uporabimo tudi v zvezi z mladimi. Njihovo poklicno delo je pač šola.

Toda, ali prosti čas še sploh imamo?

Današnji tempo življenja in splošna klima vplivata na to, da se delovni čas odraslih povečuje, mnogo časa je namenjenega tudi tako imenovanemu samoizobraževanju odraslih – zaposlenih. Občutek, da bo razvoj tehnologije prinesel povečanje prostega časa, se je razblinil kot milni mehurček.

Študija OECD iz leta 1995 nam postreže z ugotovitvijo, da morajo zaposleni, če se želijo obdržati na trgu delovne sile, delati več, za manj denarja in bolj kvalitetno – kar pomeni manj prostega časa. /OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development - Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj/

Mladi, otroci prezaposlenih staršev, smo pravzaprav žrtve tega družbenega procesa. Tudi naš čas je nekako zožen, zapolnjen s šolskimi in z izvenšolskimi dejavnostmi.

¹ Lešnik, R.: Prosti čas. Maribor 1982, str. 14

² Lešnik, R.: K temeljem pedagogike in didaktike prostega časa. Študijsko gradivo. PF Maribor, Maribor 1987, str. 16

»Prevelika dejavnost otrok je lahko med drugim tudi posledica strahu pred šolsko neuspešnostjo in nemalokrat pred preveliko ambicioznostjo staršev.«³

Prosti čas mladih bi moral biti organiziran tako, da vsebine ne bi dodatno obremenjevale, ampak bi bile nam mladim v veselje in zabavo, ob njih pa bi se res sprostiti.

Kakovostno preživljanje prostega časa torej ni zanemarljiva kategorija v življenju posameznika. Prosti čas bi morali nameniti počitku, razvedrilu in razvoju osebnosti, saj pozitivno vpliva na zdravje, mentalni in telesni razvoj.

Primerne prostočasne aktivnosti pomagajo mladim do izražanja še na druge načine, predvsem pa k oblikovanju svoje (pozitivne) samopodobe.

Tako bomo mladi lahko odrasli v odgovorne osebnosti in bomo lahko tudi kljubovali stresom, ki so že postali tudi naš vsakdan.

»Otroci in mladostniki so ranljiva populacija in njihov način življenja postaja vse bolj podoben stresnemu načinu življenja odraslih. Obremenjenost otrok in mladostnikov izvira iz vse večjih lastnih pričakovanj, pa tudi pričakovanj staršev in neposredne okolice, iz nenehne potrebe po dokazovanju in uspehu za vsako ceno, ki je tudi družbeno spodbujena in ustvarjena.

To, da so slovenski otroci in mladostniki pod stresom, kažejo tudi podatki mednarodne raziskave HBSC iz leta 2006. Od 5130 vprašanih slovenskih otrok in mladostnikov jih kar 17% vsak dan ali večkrat na teden ne more spati, 14% jih je vsak dan ali večkrat na teden nervoznih, 13% jih je vsak dan ali večkrat na teden razdražljivih.«⁴

/HBSC: Health Behaviour in School-Aged Children: a WHO Cross-National Study/

³ Stojanović, I.: Kakovostno preživljanje prostega časa na OŠ Brežice. Revija Didakta, let. 16, št. 100, 2006, str. 13-15

⁴ <http://www.zzv-ms.si/si/zdravje-razvoj/documents/svetovnidandusevnega1.pdf> (Iz Izjave za javnost Inštituta za varovanje zdravja RS Slovenije)

V povezavi s kategorijo prosti čas pa se nujno pojavi še kategorija obremenjenost s šolo oziroma z učenjem. Od uvedbe devetletke dalje se starši na roditeljskih sestankih in na svetih staršev v osnovnih šolah redno pritožujejo nad preobremenjenostjo otrok s šolo. Temu se pridružujemo tudi učenci. Ali je to res, pravzaprav nihče ne ve. Dr. Zdenko Kodelja s Pedagoškega inštituta trdi, da sta k taki splošni oceni prispevala subjektivna ocena staršev in vpliv medijev. Trditev o preobremenjenosti zavrača s rezultatom raziskave, ki nudi podatke o tem, da imajo trinajstletniki v evropskih državah bistveno več ur pouka tedensko kot jih imamo slovenski trinajstletniki. Manj oziroma enako število ur pouka imajo le vrstniki na Islandiji, Norveškem in na Madžarskem. Obremenjenost otrok je torej pojem, ki ga je potrebno opredeliti bolj natančno.

Vsi, odrasli in otroci z vso pravico v prostem času počnejo to, kar jih zanima in veseli. Več možnosti, kot jih za preživljanje tega časa imamo, več jih bomo izkoristili.

Če povzamemo: prosti čas je širok pojem, ki zajema tako počitek kot organizirane kvalitetne aktivnosti. Te pa ne smejo človeka obremeniti, ampak ga sprostiti.

2. 2 Anketni vprašalnik

2.2.1 Uvod

Da bi realizirali cilje, ki sva si jih zastavili ob začetku svojega dela in da bi potrdili oziroma zavrgli zastavljene hipoteze, sva sestavili anketni vprašalnik.

Ta je zajel poleg kategorij razred, spol, lanskoletni učni uspeh 3 sklope, in sicer prosti čas, dejavnosti in obremenitve.

Vprašalnik sva najprej izvedli med učenci matične OŠ, izpolnjevalo ga je 220 učencev od 4. razreda dalje. Nato sva za sodelovanje prosili še OŠ Frankolovo. Na tej šoli je vprašalnik izpolnilo 70 učencev. Za OŠ Frankolovo sva se odločili zato, ker je šola med tistimi, ki so od mesta malo bolj oddaljene. Pričakovali sva namreč, da bo analiza obeh vprašalnikov pokazala razlike v rezultatih.

Vprašalnike sva analizirali po spolu, posameznih vprašanjih, naredili primerjavo med obema šolama. Celotni vprašalnik sva obdelali predvsem zaradi širšega pogleda na obravnavano temo, za končno podobo raziskovalne naloge pa sva temeljito obdelali in z grafi ter komentarji opremili izbrana vprašanja.

Tema prosti čas je vedno znova aktualna in mnogi raziskovalci so jo v frazličnih obdobjih že bolj ali manj natančno obdelali. V knjigi Rudija lešnika sva prebrali zelo natančno analizo prostega časa mladih v osnovni in srednji šoli. Tudi kasneje se je pojavilo kar nekaj raziskav.

Ker pa se naša družba bliskovito spreminja, in to kar dnevno, meniva, da je vsak pogled na to temo na nek način nov.

2.2.2 Analiza anketnih vprašalnikov

2.2.2.1 Analiza anketnega vprašalnika na Osnovni šoli Frana Roša Celje

Anketni vprašalnik je reševalo **220 učencev** OŠ Frana Roša Celje, in sicer od 4. razreda dalje.

- Anketo je izpolnjevalo 43,64% fantov in 56,36% deklet.

Napaka! Neveljavna povezava.

- Vsi anketirani so uspešno zaključili prejšnji razred; točno 50,00% je bilo odličnih, 29,44% je bilo prav dobrih, 18,33% je bilo dobrih, 2,22% pa je bilo zadostnih.

Napaka! Neveljavna povezava.

- Večini učencev pomeni prosti čas čas, ko delajo, kar se jim zljubi, in sicer 69,55% anketirancem, 29,09% prosti čas pomeni čas, ko gredo k izbrani interesni dejavnosti (trening, glasbena šola, konjenišvo ...), le 1,36% anketiranih pa jim prosti čas pomeni nekaj drugega, po večini druženje s prijatelji.

Napaka! Neveljavna povezava.

- Ob vprašanju, kako preživljajo prosti čas, so se pojavile velike razlike. Največ, 25,67% anketiranih, večino svojega prostega časa nameni računalniku, 19,07% anketiranih pa televiziji, presenetljivo pa so učenci napisali, da prosti čas preživijo na treningu, in to kar 18,09%. Kar nekaj jih prosti čas preživi s starši, kar 13,69% - zanimivo pa je, da tako preživi svoj prosti čas tudi nekaj devetošolcev (od vseh anketiranih devetošolcev 10 deklet in nič fantov). Za knjigami preživi čas 13,20% učencev, v glasbeni šoli 6,11%, kako drugače pa 4,16% anketiranih učencev.

Napaka! Neveljavna povezava.

- Ker je prosti čas za mlade zelo pomemben, je dejstvo, da ga imajo v 35,45% 3-5 ur na dan, razveseljivo. 33,64% anketiranih ima od 1-3 ure prostega časa na dan, 19,09% ima 5-7 ur prostega časa na dan, 8,18% pa 7 ur na dan in več, kar pomeni da nimajo interesnih dejavnosti. 2,73% učencev je odgovorilo z drugo, 0,91% pa nima nič prostega časa na dan.

Napaka! Neveljavna povezava.

- Večina anketiranih preživlja prosti čas doma, in sicer 26,81%, veliko jih tudi preživi prosti čas s prijatelji, 16,05%, nekaj pa jih prosti čas preživi tudi na dvorišču, kar 10,43%. 12,84% prosti čas preživi s starši, 9,63% ga preživi v naravi, 9,15% anketiranih počiva, 7,38% prosti čas preživi v športni dvorani, kjer trenirajo izbrani šport ali pa so tam samo za zabavo, 4,01% pa prosti čas preživi v glasbeni šoli.

Napaka! Neveljavna povezava.

- Kar 74,09% učencev šole hodi na izbrano interesno dejavnost izven šole. 25,91% pa nima nobene interesne dejavnosti.

Napaka! Neveljavna povezava.

- Na vprašanje, katero interesno dejavnost obiskuješ, je 41,80% vprašanih odgovorilo, da obiskuje šport, 18,75% vprašanih obiskuje verouk, 17,19% jih obiskuje glasbeno šolo, 12,50% jih hodi na plesne vaje, 6,25% učencev pa obiskuje jezikovne šole.

Napaka! Neveljavna povezava.

- Učenci so z dejavnostmi zaposleni takole: 11,04% po šestkrat tedensko, to je vsak dan; 7,9% dejavnosti obiskuje petkrat tedensko, 7,18% štirikrat; največ, 28,22% hodi k dejavnostim trikrat tedensko, 18,40% dvakrat tedensko, 14,7% pa enkrat tedensko.

Napaka! Neveljavna povezava.

- Učenci menijo, da so zaradi šolskega dela preobremenjeni, in sicer skoraj polovica vprašanih – 49,91%. To trditev zagovarjajo s preveč in preobširno snovjo, domačimi nalogami, s pretežno snovjo. 36,36% vprašanih meni, da niso preobremenjeni, saj se ne učijo veliko, nalog pa ne delajo doma. Ostali se niso opredelili.

Napaka! Neveljavna povezava.

- Na vprašanje, koliko časa porabiš za domače naloge med tednom, so vprašani odgovarjali takole: 7,76% jih porabi za naloge več kot tri ure, 12,79% porabi za naloge do dve uri dnevno, 34,25% porabi eno uro dnevno, 28,31% pa se z nalogami ukvarja do pol ure. 10,96% se ukvarja z nalogo le 15 minut dnevno, precej visok pa je % učencev (3,65%), ki ne dela domačih nalog.

Napaka! Neveljavna povezava.

- Za učenje porabijo učenci od ponedeljka do petka takle čas: 8,68% po štiri ure, 14,16% pa tri ure na dan, 27,40% pa dve uri dnevno, enak procent vprašanih se uči eno uro dnevno, 17,81% pa se učenja loteva v odvisnosti od časa oziroma od zaposlenosti z interesno dejavnostjo.

Napaka! Neveljavna povezava.

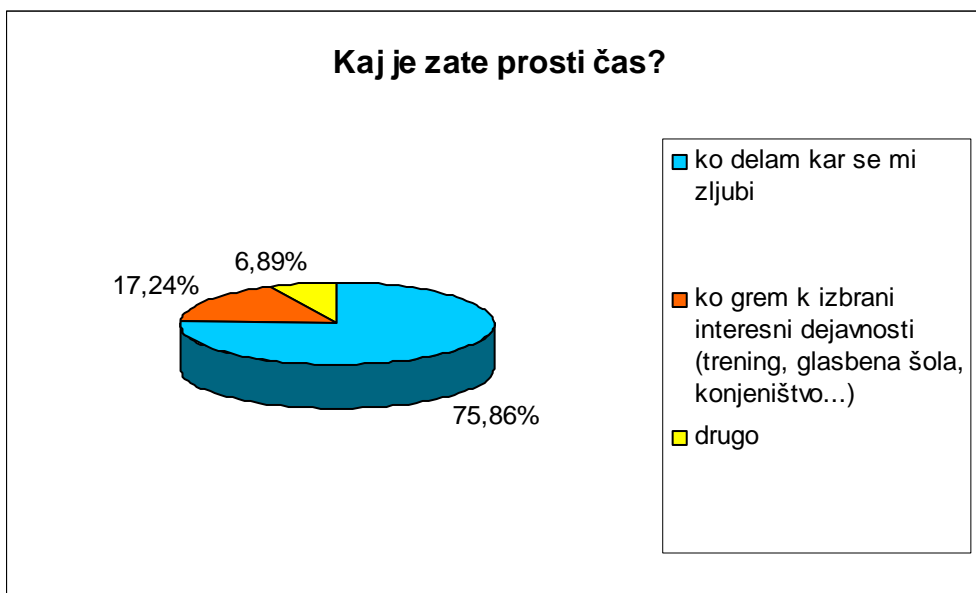
Preglednica podatkov kaže torej sliko preživljanja prostega časa, dejavnosti in obremenitev na OŠ Frana Roša od 4. razreda dalje.

Podatki so zanimivi za učence, starše in šolo samo.

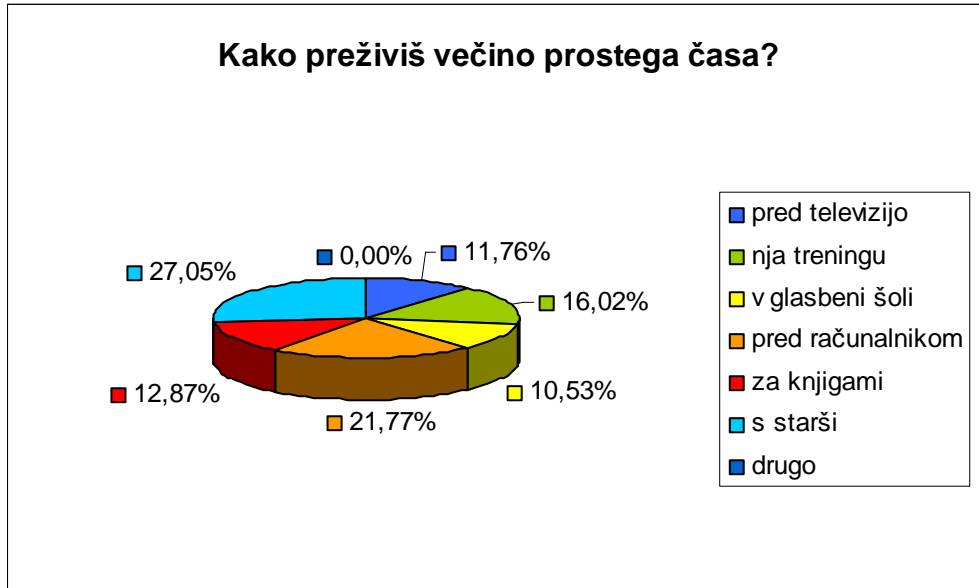
2.2.2.2 Analiza anketnega vprašalnika na Osnovni šoli Frankolovo

Anketni vprašalnik je reševalo **29 učencev** OŠ Frankolovo. Opomba: razdelili sva kar 70 anketnih vprašalnikov. Ustrezno rešenih sva lahko za nalogo uporabili le 29 vprašalnikov. Vzorec je tako manjši od pričakovanega, zato sva se v primerjavi oprli le na nekatera vprašanja, ki bi nama dala odgovor na zastavljeno zadnjo hipotezo, to je, da učenci izven mesta preživljajo prosti čas drugače kot mestni otroci. Pregledali pa sva tudi vprašanja v zvezi z obiskovanjem interesnih dejavnosti ter obremenjenosti v šoli. S temi rezultati sva želeli pridobiti odgovore na hipoteze o aktivnem preživljanju prostega časa in preobremenjenosti.

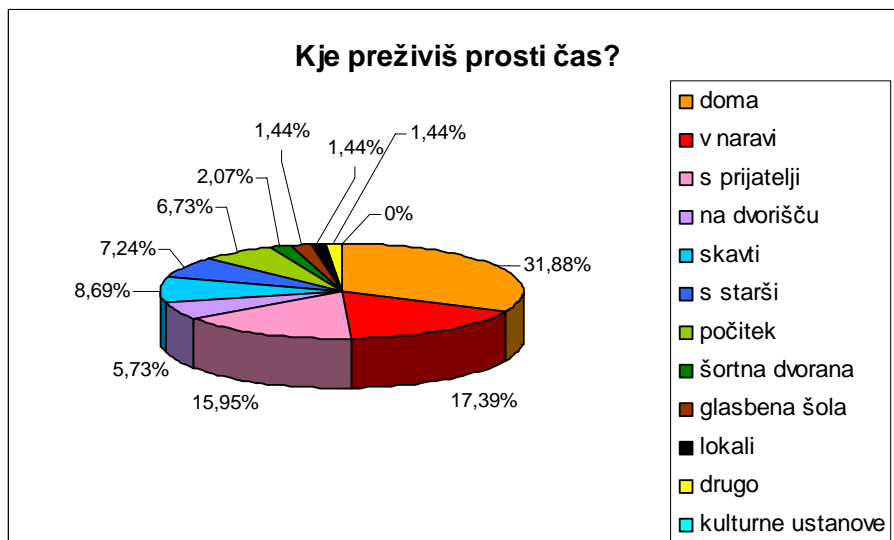
- Večini učencev OŠ Frankolovo pomeni prosti čas čas, ko delajo, kar se jim zljubi, in sicer 75,86% anketirancem, 17,24% prosti čas pomeni čas, ko gredo k izbrani interesni dejavnosti (trening, glasbena šola, konjenišstvo ...), 6,89% anketiranim pa prosti čas pomeni nekaj drugega, po večini druženje.

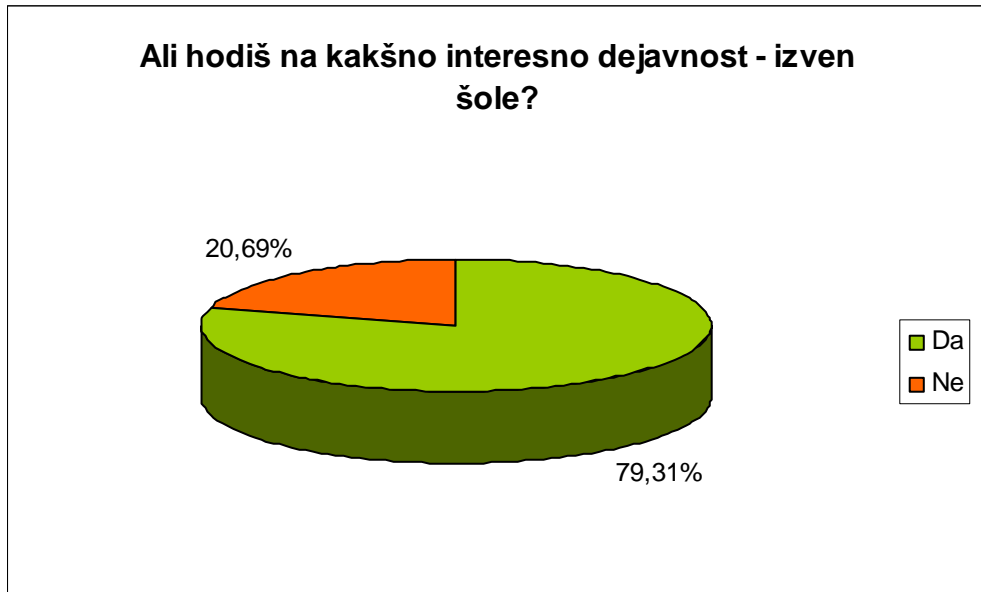
- Ob vprašanju, kako preživljajo prosti čas, se je izkazalo, da 11,76% anketiranih večino svojega prostega časa nameni gledanju televizije, računalniku 21,77%, 16,02% anketiranih trenira, 10,53% jih hodi v glasbeno šolo, Za knjigami preživi čas 12,87% učencev, s starši pa kar 27,05% anketiranih učencev.

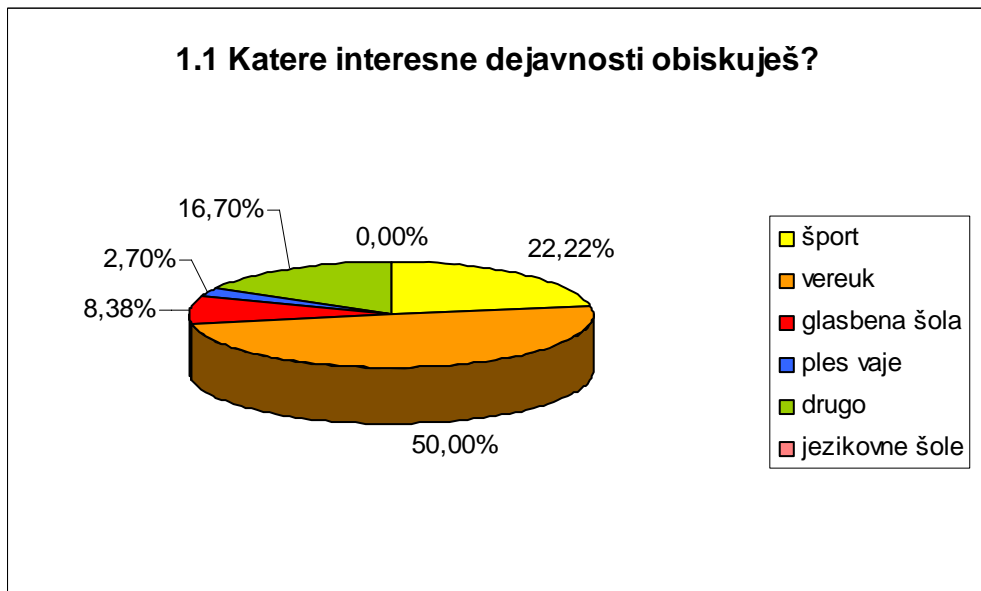
- Večina anketiranih preživlja prosti čas doma, in sicer kar 31,88%, 17,39% jih preživlja prosti čas v naravi, veliko jih tudi preživi prosti čas s prijatelji, 15,95%. Sledijo nižji procenti mest preživljanja prostega časa: na dvorišču 5,73%, pri tabornikih, skavtih 8,69%, s starši 7,24%, prosti čas preživi tako, da počiva 6,73% vprašanih, v športni dvorani 2,07%, v glasbeni šoli 1,44%, enak procent velja še za lokale in drugo.

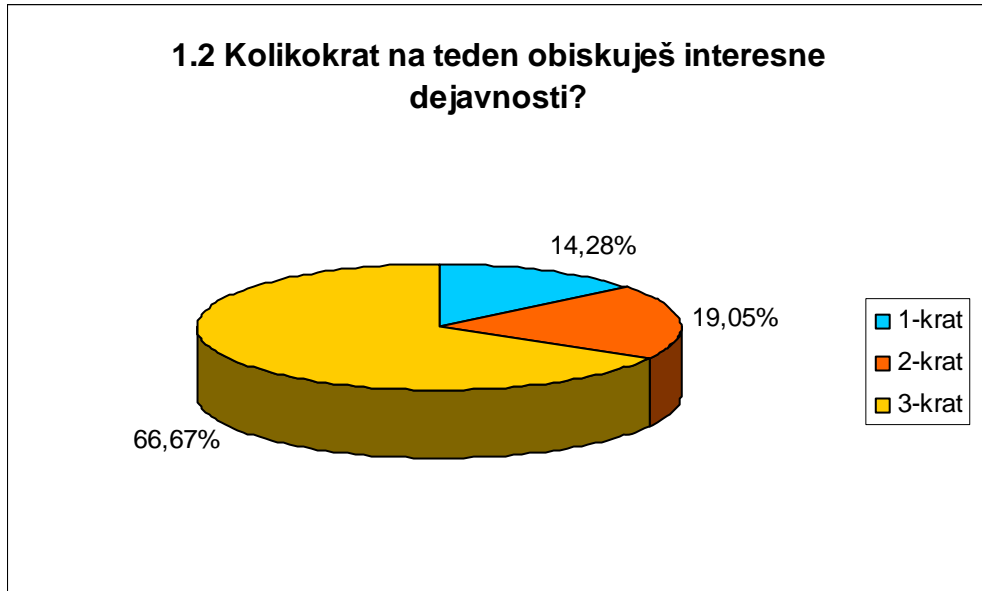
- Kar 79,31% učencev šole hodi na izbrano interesno dejavnost izven šole. 20,69% pa nima nobene interesne dejavnosti.

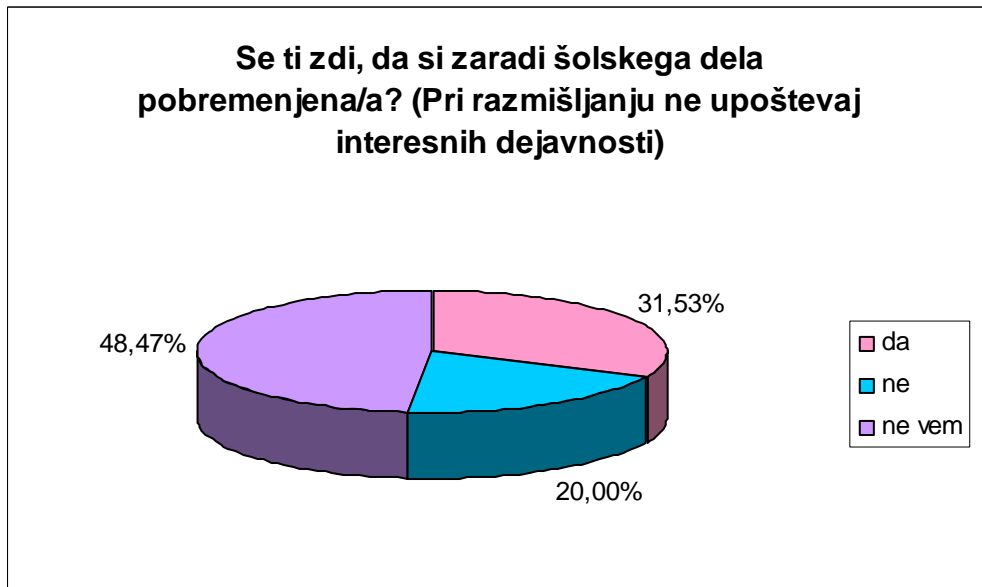
- Na vprašanje, katero interesno dejavnost obiskuješ, je 22,22% vprašanih odgovorilo, da obiskuje šport, kar 50,00% vprašanih obiskuje verouk, 8,38% jih obiskuje glasbeno šolo, 2,70% jih hodi na plesne vaje, 16,70% učencev pa obiskuje druge dejavnosti –skavte, ipd.

- Učenci so z dejavnostmi zaposleni takole: največ, 66,67% hodi k dejavnostim trikrat tedensko, 19,05% dvakrat tedensko, 14,28% pa enkrat tedensko.

- Tretjina učencev OŠ Frankolovo meni, da je zaradi šolskega dela preobremenjena, in sicer 31,53%. Te trditve niso zagovarjali. 20,00% vprašanih meni, da niso preobremenjeni, saj se ne učijo veliko. Ostali, kar 48,47%, se niso opredelili.

2.2.2.3 Primerjava rezultatov izbranih vprašanj na OŠ Frana Roša in OŠ Frankolovo

Za primerjavo rezultatov po šolah sva upoštevali anketne vprašalnike sedmo, osmo in devetošolcev obeh šol. V prvi analizi rezultatov anketnega vprašalnika (OŠ Frana Roša) je bil uporabljen širši vzorec (od 4. razreda dalje), zato so rezultati v tej preglednici drugačni!

Kaj je zate prosti čas?		
OŠ Frana Roša		OŠ Frankolovo
64,29%	Ko delam, kar se mi zljubi	75,86%
25,00%	Ko grem k izbrani ID	17,24%
10,71%	Drugo	6,89%

Izkazalo se je, da prosti čas preživljajo tako, da delajo, kar se jim zljubi, v večji meri učenci OŠ Frankolovo.

Kako preživiš večino prostega časa?		
OŠ Frana Roša		OŠ Frankolovo
22,53%	Pred televizijo	11,76%
14,55%	Na treningu	16,02%
4,69%	V glasbeni šoli	10,53%
25,82%	Pred računalnikom	21,77%
6,57%	Za knjigami	12,87%
6,57%	S starši	27,05%
19,24%	Drugo	0,00%

Prosti čas preživlja pred televizijo in računalnikom kar polovica vprašanih na OŠ Frana Roša. S starši pa svoj prosti čas preživi kar četrina učencev OŠ Frankolovo, medtem ko televizije ne gledajo preveč.

Kje preživiš večino prostega časa?		
OŠ Frana Roša		OŠ Frankolovo
24,72%	Doma	31,88%
8,33%	Na dvorišču	5,73%
7,77%	V športni dvorani	2,07%
3,88%	V glasbeni šoli	1,44%
0,27%	V kulturni ustanovi	0,00%
1,11%	Organizirano	8,69%
8,33%	V naravi	17,39%
3,05%	V lokalu	1,44%
22,50%	S prijatelji	15,95%
8,88%	S starši	7,24%
9,44%	Počivam	6,73%
1,66%	drugo	1,44%

Kraj preživljanja prostega časa ne pokaže bistvenih razlik med učenci OŠ Frana Roša in OŠ Frankolovo.

Ali hodiš na kakšno interesno dejavnost izven šole?		
OŠ Frana Roša		OŠ Frankolovo
65,22%	Da	79,31%
34,78%	Ne	20,69%

Rezultat kaže, da je v prostem času bolj prepuščenih sebi več učencev OŠ Frana Roša.

Katero interesno dejavnost obiskuješ?		
OŠ Frana Roša		OŠ Frankolovo
42,24%	Šport	22,22%
18,97%	Glasbena šola	8,33%
11,21%	Plesne vaje	2,78%
17,24%	Verouk	50,00%
3,45%	Jezikovne šole	0,00%
6,90%	drugo	16,70%

Učenci OŠ Frankolovo so pod možnostjo drugo mislili predvsem na skavte, učenci naše šole pa na druge stvari, kot so modelarski krožek in podobno.

Po rezultatih ankete se s športom ukvarja več učencev OŠ Frana Roša, prav tako velja še za obisk glasbene šole in plesnih vaj. Množičen za učence OŠ Frankolovo pa je obisk verouka.

Kolikokrat na teden obiskuješ te dejavnosti?		
OŠ Frana Roša		OŠ Frankolovo
16,00%	1x	66,67%
10,67%	2x	19,05%
33,33%	3x	14,28%
14,67%	4x	0,00%
9,33%	5x	0,00%
12,00%	6 in večkrat	0,00%
1,33%	Občasno – ko se dogovorimo	0,00%
2,67%	drugo	0,00%

Ugotovili sva, da na OŠ Frankolovo učenci obiskujejo kot interesno dejavnost predvsem verouk, zato v veliki večini (66,67%) obiskujejo interesno dejavnost (verouk) enkrat na teden.

Se ti zdi, da si zaradi šolskega dela preobremenjen?		
OŠ Frana Roša		OŠ Frankolovo
65,22%	Da	31,53%
20,00%	Ne	20,00%
14,78%	Ne vem	48,47%

2.2.3 Cena prostočasnih dejavnosti

Vemo, da so prostočasne aktivnosti zadnja leta plačljive. Posebej nekatere so bile pred več leti zastoj (verouk, taborniki), danes pa je potrebno ob obisku prispevati določen znesek oziroma plačati mesečno članarino, šolnino, tečajnino.

S kratkim dodatnim vprašalnikom sva o ceni postočasnih aktivnosti povprašali sošolce od 7. do 9. razreda naše šole. Tako sva se odločili, ker predvidevava, da toliko stari učenci že vedo, kakšen je prispevek staršev za posamezno dejavnost.

O ceni posameznih dejavnosti ne bova pisali, odločili sva se le za povprečno, bolj splošno oceno zneska. Ta se giblje od 10€ pa vse do 120€ mesečno za posamezno dejavnost. Med cenejše sodijo športni treningi in verouk, med dražje pa jezikovni tečaji, glasbena šola in plesne vaje.

OKVIRNI PODATKI ZA CENO DEJAVNOSTI PO SKUPINAH	
--	--

ŠPORT	10€ - 120€
VEROUK	10€ - 28€
GLASBENA ŠOLA	40€ - 115€
PLESNE VAJE	40€ - 115€

O višini zneska ne moreva soditi. Lahko pa zatrdiva, da je v današnjem času tudi najnižji znesek strošek, ki obremeni družinski proračun. Mnogi starši ga težko vključijo v mesečni finančni načrt. Svojo trditev lahko podkrepiva tudi z besedami predsednika ZPMS, mag. Franca Hočvarja, ki je ob tednu otroka v oktobru 2007 zapisal:

»Stopnja otrokove ali mladostnikove svobode izbirati, se odločati in sodelovati v različnih programih je odvisna od njegove starosti, interesov, osveščenosti in materialnih razmer staršev ter okolja, v katerem živi. **Ker se razlike med možnostmi, ki jih imajo otroci in mladostniki pri preživljanju prostega časa, še vedno povečujejo, v svoji letošnji poslanici ob tednu otroka slovensko javnost opozarjamo na vrsto vprašanj, ki bi jih morali in jih tudi lahko rešimo, da prosti čas, igra in zabava ne bodo za naše otroke past, temveč pomembna priložnost za primeren in zdrav razvoj.**«

2.2.4 Analiza rezultatov glede na zastavljene hipoteze

Po pregledu rezultatov praktičnega dela sva ugotavljali, ali lahko zastavljene hipoteze potrdiva ali ovrževa.

Hipoteza : PROSTI ČAS PREŽIVLJAJO DEKLETA DRUGAČE KOT FANTJE

Ugotavljava, da imajo dekleta povprečno več prostega časa kot fantje. Preživljajo ga tako, da gledajo televizijo, več časa preživijo s starši, več časa pa so tudi zunaj.

Za več fantov pomeni interesna dejavnost prosti čas. Največkrat je to športna dejavnost. Tako so fantje manj zunaj, svojega prostega časa pa ne preživljajo s starši. Fantje tudi več prostega časa preživijo sami, in sicer ob računalniku.

Hipotezo torej lahko potrdimo.

Hipoteza : UČENCI PREMALO AKTIVNO PREŽIVLJAJO PROSTI ČAS

Ugotavljava, da povprečno dve tretjini in več učencev sodi, da je njihov prosti čas tisti, ko počnejo, kar se jim zljubi, skoraj enak procent pa je tistih učencev, ki prosti čas preživljajo pred televizijo, za računalnikom, s starši.

Če aktivno preživljanje prostega časa razumemo kot aktivnosti športnega, kulturnega, ročno spretnostnega značaja, lahko hipotezo potrdimo.

Hipoteza : PROSTOČASNE AKTIVNOSTI SO PREDRAGE

Kot sva zapisali v poglavju Cena prostočasnih aktivnosti, sva prepričani, da so le-te predrage in povzročajo veliko razlikovanje med mladimi.

Hipotezo lahko torej potrdimo.

Hipoteza : VEČINA UČENCEV NI PREOBREMENJENIH

Rezultat anketnega vprašalnika na to vprašanje ni dal jasnega odgovora. Učenci OŠ Frana Roša so prepričani (v dveh tretjinah), da so s šolskim delom preobremenjeni, učenci OŠ Frankolovo pa v to trditev manj prepričani (ena tretjina).

Hipotezo bi lahko potrdili le delno, za natančno analizo pa bi verjetno morali vključiti več elementov in bi torej morali izvesti še en anketni vprašalnik.

Hipoteza : UČENCI IZVEN MESTA PREŽIVLJAJO PROSTI ČAS DRUGAČE KOT MESTNI OTROCI

Da bi hipotezo ovrgli ali potrdili, sva naredili primerjavo nekaterih rezultatov vprašalnika. V preglednici primerjav sva označili tiste rezultate, ki kažejo na več kot 10% razliko med učenci primerjanih šol.

Kljub nekaterim posameznim razlikam med rezultati ugotavljava, da zelo bistvenih razlik pravzaprav ni, vsaj ne med šolami v mestu in okolici.

Hipoteze torej ne moremo potrditi.

3. ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi sva želeli razmišljati o prostem času osnovnošolcev: kaj, kje, kako, koliko in ali smo preobremenjeni z učenjem.

S pomočjo literature, že izdelanih raziskovalnih nalog in člankov na spletu sva si razširili pogled na to temo, ki sva jo kasneje obdelali s pomočjo anketnih vprašalnikov.

Analiza vprašalnikov je pokazala rezultate, ki sva jih ob postavitvi hipotez na nek način pričakovali. Presenetilo naju je dejstvo, da smo mladi v mestu in primestju podobni v razmišljanju o prostem času.

Presenetilo naju je tudi dejstvo, da je malo druženja nas mladih s starši. To je verjetno posledica prezaposlenosti naših staršev.

Ob razmišljanju, čemu (ali komu) bi lahko služila najina naloga, sva spoznali, da bi o tej temi lahko več govorili na mladinskih delavnicah, na roditeljskih sestankih in morda tudi na svetu staršev šole. Morda bi na tak način lažje prepričali odrasle, da potrebujemo veliko različnih ponudb za preživljanje prostega časa, in to vsi, ne le tisti, katerih starši imajo denar.

4. UPORABLJENA LITERATURA

- <http://www.zzv-ms.si/si/zdravje-razvoj/documents/svetovnidandusevnega1.pdf> (Iz Izjave za javnost Inštituta za varovanje zdravja RS Slovenije)
- http://www.radio-cerkno.si/news/news_archive_show.php?file=0319
- http://www2arnes.si/-bridges/otroski_parlament.htm
- http://www.mb.sik.si/datoteke/struktura/Raziskovalne_naloge_2007/Osnovnosolci%20Makol_prostem%20casu.pdf
- http://www.s-sess.kr.edus.si/raziskov/16sre/predprijava_pod.asp?podrocje=Sociologija
- <http://www.lek.si/slo/predstavitev/druzben odgovornost/teden-otroka-2007/>
- Hočevar, F.: Prosti čas. Ljubljana, 1977
- *Leksikon Cankarjeve založbe*. Ljubljana , Cankarjeva založba, 1973
- *Leksikon Cankarjeve založbe – družboslovje*. Ljubljana , Cankarjeva založba , 1979
- Lešnik, R.: Prosti čas. Maribor 1982
- Lešnik, R.: K temeljem pedagogike in didaktike prostega časa. Študijsko gradivo. PF Maribor, Maribor 1987
- Stojanović, I.: Kakovostno preživljanje prostega časa na OŠ Brežice. Revija Didakta, let. 16, št. 100, 2006, str. 13-15
- Strojín, T.: Prosti čas, Ljubljana 1982

5. PRILOGE

- **POROČILO ZA PARLAMENT**
- **PRIMER ANKETNEGA VPRAŠALNIKA**
- **PRIMER ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA CENO
AKTIVNOSTI**
- **PREGLEDNICA IZPOLNJENIH ANKETNIH
VPRAŠALNIKOV PO ŠOLAH**

5. 1 Priloga 1

Poročilo za šolski parlament

Sva učenki Frana Roša in na naši šoli je 25. januarja potekal šolski parlament z naslovom ZABAVA IN PROSTI ČAS. Izvedli smo anketo, ki je zajela učence od 4. do 9. razreda. Anketiranih je bilo 220 učencev. Anketa je pokazala, da je 96% vprašanih odgovorilo na vprašanje "Kaj je zate prosti čas?" z odgovorom "Ko delam, kar se mi zljubi", medtem ko jih je na drugo možnost "Ko grem k izbrani interesni dejavnosti" odgovorilo le 29%. Večina anketiranih je na vprašanje "Kako preživiš večino prostega časa?" odgovorila z odgovorom "Pred računalnikom." Veliko jih je tudi odgovorilo na možnosti "Pred televizijo in na treningu." 35% anketiranih je odgovorilo, da imajo od 3 – 5 ur prostega časa. Izvedeli smo, da veliko učencev preživi prosti čas s starši. 74% vprašanih ima interesne dejavnosti izven šole. Večina teh je plačljiva in tako ni dosegljiva vsem. Izbrane interesne dejavnosti po večini zajemajo šport, verouk in glasbeno šolo. Večina je zaradi šolskega dela preobremenjena. Odgovorili so, da je preveč nalog, učenja in da učitelji preveč zahtevajo. Na dan porabi 34% anketiranih za šolsko delo do 1 uro časa. 41% vprašanih učencev nameni čez vikend 1 dan učenju, drugega pa prostemu času.

Iz tega pregleda rezultatov vprašalnika o prostem času lahko torej razberemo, da sta nam mladim prosti čas in zabava silno pomembna, in to prav taka oblika, ko lahko delamo, kar se nam zljubi. Časa imamo še kar nekaj, čeprav se nam zdi, da smo z učenjem in šolo preobremenjeni. Prepričani smo, da so takega mnenja generacije mladih vseh časov!

Glede na nevarnosti, ki dnevno prežijo na nas, pa je spodbudna ugotovitev, da prosti čas še preživljamo s starši!

5. 2 Priloga 2

Primer anketnega vprašalnika

ANKETA

Sva učenci 9. razreda OŠ Frana Roša Celje in delava raziskovalno nalogo o prostem času in obremenjenosti otrok, zato te prosiva, da rešiš tole anonimno anketo kar se da zbrano, da odgovarjaš po resnici in nam tako pomagaš pri raziskavi.

Anketa je sestavljena iz treh sklopov in sicer **prosti čas**, **interesne dejavnosti** in **šolske obremenitve**.

Za sodelovanje se ti zahvaljujemo!

Spol (obkroži): M Ž
Razred (obkroži): 4 5 6 7 8 9
Lanski učni uspeh (obkroži): 1 2 3 4 5

Sklop 1: PROSTI ČAS

1. Kaj je zate prosti čas?

- a) ko delam, kar se mi zljubi
- b) ko grem k izbrani interesni dejavnosti (trening, glasbena šola, konjenišтво ...)
- c)

drugo: _____.

2. Na kaj pomisliš ob besedi prosti čas?

- a) na televizijo
- b) na računalnik
- c) na branje knjig
- č) na druženje s prijatelji
- d) drugo:

_____.

3. Kako preživiš večino prostega časa?

- a) pred televizijo
- b) na treningu
- c) v glasbeni šoli
- č) pred računalnikom
- d) za knjigami
- e) drugo: _____.

4. S kom preživiš največ prostega časa? (Obkrožiš lahko 1 odgovor!)

- a) s starši
- b) s sošolci
- c) s prijatelji
- č) s punco, fantom
- d) sam/a
- e) drugo: _____.

5. Koliko časa imaš za prosti čas? (na dan)

- a) 7 ur na dan in več
- b) od 5 do 7 ur
- c) od 3 do 5 ur
- č) od 1 do 3 ure
- d) nič
- e) drugo: _____.

6. Kje preživiš prosti čas (možnih je več odgovorov)?

- a) doma
- b) na igrišču
- c) v športni dvorani
- č) v glasbeni šoli
- d) v kulturni ustanovi (opera, balet)
- e) organizirano (skavti, taborniki, društvo)
- f) v naravi
- g) v lokalu
- h) s prijatelji
- i) s starši
- j) počivam
- k) drugo: _____.

7. Koliko ur na dan preživiš pred računalnikom?

- a) 0- 3 ure
- b) 3-5 ur
- c) 5- 7 ur
- č) 7- 10 ur
- d) 10-13 ur
- e) več kor trinajst
- f) redko
- g) nič, saj računalnika nimam doma

8. Kaj ponavadi delaš za računalnikom? (obkrožiš lahko le 1 odgovor!)

- a) igram igrice
- b) sem na MSN-ju
- c) sem na internetu
- č) nimam računalnika
- d) drugo: _____.

Če si odgovoril na vprašanje a), nadaljuj pri vprašanju 8.1; če si odgovoril na vprašanje c), nadaljuj pri vprašanju 8.2, če si odgovoril na vprašanje b), č) ali d) pa nadaljuj pri vprašanju 9.

8.1 Tvoj način igranja igrice je:

- a) igrice igram preko interneta
- b) igrice ne igram na internetu

8.2 Kaj delaš na internetu?

- a) "surfam"
 - b) iščem podatke za šolo
 - c) drugo:
- _____.

9. Koliko ur na dan preživiš pred televizijo?

- a) nič
- b) do 1 ure
- c) do 2 ur
- č) do 3 ur
- d) 4 in več ur
- e) odvisno od dneva (kaj je na programu)
- f) nič, saj doma nimamo televizije

Sklop 2: DEJAVNOSTI

1. Ali hodiš na kakšno interesno dejavnost? (izven šolske dejavnosti)

- a) da
- b) ne

Če si odgovoril z da nadaljuj pri vprašanju 1.1, če si odgovoril ne, pa nadaljuj pri 2. vprašanju.

1.1 Katero interesno dejavnost obiskuješ? (obkrožiš lahko več odgovorov)

- a) šport (nogomet, košarka, odbojka...)
- b) glasbena šola
- c) plesne vaje
- č) verouk
- d) jezikovne šole
- e) drugo: _____.

1.2 Kolikokrat na teden obiskuješ te interesne dejavnosti?

- a) 1- krat
- b) 2-krat
- c) 3-krat
- č) 4-krat
- d) 5-krat
- e) 6 in večkrat
- f) odvisno
- g) drugo: _____.

1.3 Ali se ti zdi, da si zaradi te(h) interesnih dejavnosti preobremenjen/a? Utemelji odgovor!

- a) da
- b) ne

Zakaj misliš tako?

1.4 Ali imaš zaradi te(h) interesnih dejavnosti v šoli status posebnega učenca?

- a) da
- b) ne

1.5 Kako si se odločil za to interesno dejavnost?

- a) sam
- b) pri odločitvi so mi pomagali starši
- c) za interesno dejavnost so se odločili starši
- d) drugo: _____.

2. Si aktiven v kakšnem društvu? (obkroži) DA NE

Če si odgovoril da nadaljuj pri vprašanju 2.1, če pa si odgovoril ne, nadaljuj pri 3 vprašanju.

2.1. Kakšnem? (obkroži)

- a) kulturnem
- b) športnem
- c) turističnem
- č) drugo: _____.

3. Ali misliš, da je na OŠ Frana Roša pester izbor obšolskih dejavnosti?

- a) da
- b) ne

Sklop 3: ŠOLSKE OBREMENITVE

1. Se ti zdi, da si zaradi šole preobremenjen/a? (ne upoštevaj interesnih dejavnosti) Utemelji odgovor!

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Zakaj tako misliš?

2. Koliko časa na dan (čez teden(ponedeljek – petek)) približno porabiš za domače naloge?

- a) do 15 minut
- b) do 30 minut
- c) do 1 ure
- č) do 2 uri
- d) 3 ure in več
- e) nič, domačih nalog namreč ne delam
- f) skoraj nikoli nimamo domačih nalog
- g) drugo: _____.

3. Koliko časa na dan (od ponedeljka do petka) porabiš za učenje?

- a) do 1 uro
- b) do 2 uri
- c) do 3 ure
- č) 4 ure in več
- d) nič, čez teden se namreč ne učim
- e) odvisno od šole in od moje/jih interesnih dejavnosti
- f) drugo: _____.

4. Kateri dan v tednu (od ponedeljka do petka) se največ ukvarjaš s šolo? Utemelji odgovor! (Obkrožiš lahko samo 1 odgovor!)

- a) v ponedeljek
- b) v torek
- c) v sredo
- č) v četrtek
- d) v petek
- e) odvisno
- f) čez teden se ne ukvarjam s šolo

Zato, ker _____.

5. Se čez vikend (sobota in nedelja) ukvarjaš s šolo (domače naloge, učenje), ali se samo zabavaš in vikend nameniš prostemu času? (Obkrožiš lahko 1 odgovor!)

- a) sobota in nedelja sta najbolj primerni za učenje
- b) en dan namenim učenju, drugega pa prostemu času
- c) naredim samo nalogo, ostalo pa porabim za prosti čas
- č) vikend namenim izključno prostemu času
- d) v soboto/nedeljo imam interesno dejavnost (tekma, nastop, glasbena šola ...), zato delam _____ nalogo in se učim, kadar nisem zaseden.
- e) drugo: _____.

6. Ali kdaj rečeš staršem, da si se učil/a, čeprav se nisi, zato, da bi lahko šla ven, na računalnik in podobno?

- a) da
- b) ne
- c) včasih
- č) redko

7. Kaj počneš takrat, ko rečeš staršem, da se "učiš"? (obkrožiš lahko največ 2 odgovora!)

- a) gledam televizijo
- b) sem na računalniku
- c) rišem
- č) berem
- d) zmeraj se zares učim
- e) drugo: _____.

Hvala!

Tina in Urška, 9.b

5. 3 Priloga 3

ANKETA

Sva učenki 9. razreda OŠ Frana Roša Celje in delava raziskovalno nalogo o prostem času in obremenjenosti otrok, zato te prosimo, da rešiš tole kratko anonimno anketo, odgovoriš po resnici in nama tako pomagaš pri raziskavi.

Anketa je sestavljena iz treh vprašanj o tvojih interesnih dejavnostih. Za sodelovanje se ti zahvaljujemo!

Spol (obkroži): M Ž
Razred (obkroži): 7 8 9
Lanski učni uspeh (obkroži): 1 2 3 4 5

1. S čim se ukvarjaš? (Šport, klub, glasbena šola ... napiši dejavnost in ime kluba/ustanove)

_____.

2. Kdo plačuje za tvojo/e interesno dejavnost?

- a) Jaz
- b) Starši
- c) Vsoto si delimo
- č) Drugo: _____.

3. Koliko plačuješ oz. plačujejo tvoji starši za interesno/e dejavnost/i? (Odgovor zapiši s številko na črto!)

_____.

Tina in Urška, 9.b

RAZISKOVALNA NALOGA
KAJ? KJE? KAKO? KOLIKO?
– PROSTI ČAS IN OBREMENJENOST Z
UČENJEM

AVTORICI
TINA FOKTER, 9. r.
URŠKA KRESNIK, 9. r.

MENTORJA
MILENA SMISL
ROK SMEH

JEZIKOVNI PREGLED
MILENA SMISL

PISANJE IN OBLIKOVANJE NALOGE
AVTORICI

OŠ FRANA ROŠA
CELJE

FEBRUAR 2008